

Veel leerkrachten vragen zich af op welke manier ze de kinderen willen ontvangen als ze straks (gedeeltelijk) weer naar school gaan. In dit artikel vind je een groot aantal 'suggesties voor in de klas' die je kunnen helpen om weer een goede start te maken als de school weer open gaat. Naast deze vragen heeft stichting NIVOZ ook een vergelijkbaar document met 'reflectieve vragen' en een met 'inspirerende blogs, artikelen, filmpjes en podcasts'. Deze zijn ook te downloaden via de website www.nivoz.nl

Suggesties voor in de klas

Inleiding

Veel leerkrachten vragen zich af op welke manier ze de kinderen willen ontvangen als ze straks (gedeeltelijk) weer naar school gaan. Je realiseert je dat de groep een lange en bijzondere onderbreking heeft gehad en dat groepsvorming en het oppakken van routines aandacht behoeven, net als aan het begin van het schooljaar. Misschien blijkt wel dat groep (gedeeltelijk) opnieuw door de *forming*- en *norming*fase moet.

Wij willen jullie daarbij ondersteunen met een aantal suggesties en werkvormen, terwijl we ons realiseren dat we jouw context niet kennen. We hopen dat je erdoor geïnspireerd raakt, zodat je ze zelf voor jouw situatie en jouw groep op maat kunt maken en aan kunt vullen.

We horen ook graag van jullie hoe je dit normaal gesproken bij de start van het schooljaar aanpakt en wat je nu al in gedachten had voor als ze weer naar school gaan. Mail je suggestie naar m.wentzel@nivoz.nl - dan kunnen wij ze weer delen met collega's!

Nu het moment dat de kinderen weer naar school komen dichterbij komt, realiseer je je dat het voor kinderen een bijzondere tijd is geweest, die ze mogelijk heel verschillend hebben beleefd. Sommige kinderen hebben wel met vriendjes gespeeld, anderen niet, sommigen hebben het fijn gehad, anderen (helemaal) niet. Sommigen hebben de ziekte van dichtbij meegemaakt, anderen niet, enzovoort.

Werkvormen om elkaar (opnieuw) te ontmoeten, om samen het schoolritme weer op te pakken

We hebben een aantal van deze situaties die we ons bewust zijn nu de scholen weer gaan beginnen - *negen stuks* - op een rij gezet. Met telkens een aantal suggesties voor werkvormen voor in de klas. Jij weet veel meer over jouw leerlingen dan wij, dus we zijn vast niet volledig. We hopen dat je wat aan deze ideeën hebt en dat je ze met collega's deelt die ze ook kunnen gebruiken.

1. Sommige kinderen hebben elkaar dagelijks gezien, terwijl anderen niemand hebben gezien.

Spinnenweb

Er zijn verschillende manieren om bespreekbaar of zichtbaar te maken welke kinderen elkaar wel gezien hebben en welke kinderen niet. Een gesprek in de klas hierover is zinvol om kinderen ervan bewust te maken dat het voor sommige kinderen minder vanzelfsprekend is om weer samen in de klas te zijn.

Het echt zichtbaar maken kan ook.

Neem in de kring een bol wol. Geef dit aan één kind. Dit kind gooit het door naar iemand die het de afgelopen periode gezien heeft, en zo verder. Waarschijnlijk zijn niet alle kinderen verbonden, start als het nodig is een nieuw begin. (er kunnen groepjes zijn die geen contact hadden met andere groepjes). Het kan ook zijn dat er op het eind kinderen zijn die niet verbonden zijn. Zij hebben misschien niemand uit de klas gezien. Sta hierbij stil.

- Kijk eens om je heen. Wat zien we ...
- ... jij hebt niemand uit de klas ontmoet deze vakantie, vertel eens, had je andere kinderen waarmee je speelde? Wat heb je vooral gedaan thuis?
- Hoe kunnen wij als klas, dus ieder van ons, ervoor zorgen dat iedereen weer met elkaar kan spelen? Let op elkaar in de pauze, nodig elkaar uit om mee te doen.

Op deze manier zorgen we voor elkaar.

2. De klas is niet meer de groep is die het was. De kinderen hebben de tijd en de gelegenheid nodig om elkaar opnieuw te ontmoeten.

We missen iemand!

Leuk en spannend spel waar leerlingen goed leren kijken en observeren. De groep is pas compleet als iedereen er is!

De leerlingen lopen door elkaar, op een teken van de leraar stopt iedereen en doet de handen voor de ogen. De leraar tikt één leerling aan die heel stil de klas uitloopt. De andere leerlingen mogen hun ogen open doen en zoeken wie er is verdwenen. Hoe heet die leerling? Hoe ziet de leerling eruit? (kleur haar, kleding etc.)

Portret

Een grappige manier om elkaar eens goed te bekijken met een hilarisch resultaat.

Verdeel de groep in tweeën en vorm een binnen- en een buitencirkel. De leerlingen in de cirkels staan met hun gezicht naar elkaar toe. Iedereen krijgt een blad en een potlood en schrijft zijn eigen naam op het blad. Dan start de eerste rond, de leerlingen geven hun eigen blad aan de leerling tegenover hen, de leraar geeft de eerste opdracht: "teken de neus van de persoon voor je".

Dan geeft iedereen het blad weer terug, iedereen heeft dus weer zijn eigen blad. De buitenkring schuift nu één plek door. De leraar geeft een nieuwe tekenopdracht. Dit gaat door tot het portret af is, of tot je iedereen in de kring gezien hebt. Bekijk de resultaten en geniet ervan!

3. De kinderen moeten ook weer aan jou wennen en zijn misschien nieuwsgierig hoe jij deze tijd hebt beleefd.

Brief

Schrijf de klas een brief (of maak een PPT/fotoboek of welke vorm dan ook) waarin je laat weten hoe het jou is vergaan is deze periode. Hoe en waar heb je gewerkt. Wat miste je en wat vond je juist leuk. Heb je dingen ontdekt die je graag met de kinderen wilt delen. Ben je bang of onzeker geweest, enzovoort. Het kan de kinderen helpen hun eigen gevoelens te tonen en te verwoorden en deze ook 'normaal' te vinden.

4. Sommige kinderen hebben de (gevolgen van) de ziekte van dichtbij meegemaakt terwijl het voor anderen ver van hun bed was.

Mail aan ouders

Vraag vooraf aan ouders op zij je op de hoogte willen brengen van belangrijke gebeurtenissen/situaties in het gezin. Wat vinden zij belangrijk dat jij weet?

Klassengesprek

Je kunt kinderen vragen om op te schrijven/te bedenken/in tweetallen te bespreken hoe Corona in hun leven is geweest de afgelopen tijd: ken je iemand die ziek is (geweest)? Misschien zelfs overleden? Moesten jouw ouders (buitenshuis) werken? Welke gevolgen had dat voor jou? Wie heb je wel en niet kunnen zien en hoe was dat voor jou? Enzovoort...
Uitwisselen in een klassengesprek, eventueel met een werkvorm....

- Vier hoeken in de klas: 1. Wie heeft iemand van dichtbij die ziek is geweest? 2. Wie heeft ouders in vitale beroepen? 3. Wie heeft belangrijke mensen niet kunnen zien? 4....
- Je kunt eventueel kinderen 'spreektijd' geven. Dat ze bijvoorbeeld een minuut vertellen wat hen bezig houdt zonder dat anderen hoeven te reageren.

5. Elk kind heeft de afgelopen periode anders beleefd en andere dingen meegemaakt. Niet alle kinderen weten dat van elkaar.

Brief

Je kunt kinderen vragen om (ook) een brief aan jou te schrijven, waarin ze vertellen hoe de afgelopen periode is geweest. Bijvoorbeeld aan de hand van vragen: Wat heb je gemist? Wat vond je juist leuk toen je thuis was? Wat vind je belangrijk om aan mij of de klas te vertellen? Zijn er dingen gebeurd die je wilt delen?

Spelletje overeenkomsten

Maak willekeurige groepjes of gebruik de tafelgroepjes. De kinderen moeten in een beperkte tijd, bijvoorbeeld 4 minuten, zoveel mogelijk overeenkomsten opschrijven. In dit geval: dingen die alle kinderen uit het groepje hetzelfde hebben gedaan, ervaren of meegemaakt de afgelopen periode. Denk bijvoorbeeld aan: allemaal gewerkt op hun kamer, of juist beneden. Allemaal buiten gespeeld. Allemaal weleens geen zin gehad. Alleen de dingen die ze allemaal hebben meegemaakt mogen ze opschrijven. Na afloop leest elk groepje hun overeenkomsten voor, wie hebben er het meest?

Spelletje fruitmandje

Begin met het spelletje fruitmandje. Kinderen zitten in de kring op een stoel. Elk kind wordt een fruitsoort, ongeveer 6 van elk soort. (bv 6 appels, 6 peren, 6 aardbeien). Noem een fruitsoort. Kinderen die dat zijn, staan op en zoeken een nieuwe stoel in de kring. Als dit duidelijk is, kan je een stoel weghalen en wordt het een soort stoelendans. Het kind wat geen stoel heeft mag de volgende fruitsoort noemen. Je mag ook 'fruitmandje!' zeggen dan moeten alle fruitsoorten een nieuwe plek zoeken.

Dit spelletje kun je vervolgen door een over-de-streep-achtige activiteit. Je zet de ontbrekende stoel terug zodat iedereen weer een plek heeft. Jij leest nu een zin voor, waarbij de opdracht is: als deze zin klopt voor jou, sta je op en zoek je een andere plaats. Extra instructies: loop rustig en kijk ook om je heen wat er gebeurt. De vragen lopen op van concreet naar meer persoonlijk en kan je zelf invullen voor jouw klas:

- Ik deed mijn schoolwerk in de ochtend
- Ik werkte op mijn eigen kamer
- Ik had af en toe helemaal geen zin om te werken
- Ik heb weleens ruzie gehad met mijn ouders over het schoolwerk
- Ik heb iets nieuws gekregen of gedaan vanwege Corona
- Wij hadden andere/nieuwe regels of gewoontes thuis dan normaal
- Ik heb me af en toe of vaak verveeld
- Ik heb me weleens eenzaam gevoeld
- Ik heb me zorgen gemaakt
- Ik was onzeker of het wel goed zou komen

6. Kinderen hebben in verschillende omstandigheden en met andere normen, ritmes en regels geleefd en gewerkt. Iedereen moet weer wennen aan het schoolritme en de schoolregels.

Gesprek

Welke regels, afspraken en gewoontes waren er bij jou thuis?

- Noem 2 regels, 2 afspraken en 2 gewoontes (interessant: wat is het verschil?)
- Wat vond je fijn aan de manier van werken thuis en zou je eigenlijk ook wel in de klas zo willen doen?

- Wat vond je juist moeilijker/vervelender thuis?
- Laten we eens kijken naar de regels die wij in de klas hadden. Welke willen we in elk geval houden? Zou je er ook iets aan toe willen voegen? Kan er misschien ook iets weg?
- Stel samen de regels en normen opnieuw vast.

7. De kinderen zijn een tijd onder jouw gezag uit geweest. Sommige kinderen zeiden thuis tegen hun ouders: 'jij bent mijn juf niet'. Nu ben je er weer wel. Kinderen hebben tijd nodig om daar weer aan te wennen.

Een concrete werkvorm hebben we hier niet echt voor, misschien wel een tip: *neem de tijd!* Net als na elke (lange) vakantie zet jij jezelf en jouw moreel kompas duidelijk neer. Je laat niets gaan, maar geef kinderen in de relatie met jou wel de tijd om in te voegen in het schoolleven en jouw gezag.

8. Ook de sociale normen waren verschillend en anders. Veel kinderen hebben niet samengewerkt, of alleen met hun ouders of een broer of zus. Kinderen moeten opnieuw leren 'hoe doen wij het samen in de klas, hoe werken we samen?'

Er was eens ...

Samen op verhaal komen, een werkvorm waarbij kinderen naar elkaar luisteren en ontdekken hoe het is als iemand anders het op een andere manier doet.

Verdeel de kinderen in groepjes van drie of vier. Eén kind start met het vertellen van een zelf verzonden sprookje. Het verhaal begint met: *'Er was eens ...'* na 20-30 seconden geeft de leraar een signaal (belletje, of een klap in de handen), het volgende kind vertelt verder, dit gaat een paar ronden zo door. De leraar roept 'laatste ronde', degene die dan aan de beurt is maakt een einde aan het verhaal.

Na afloop is het leuk om kort terug te horen wat voor verhalen er ontstaan zijn, waar ging het over?

Vraag ook naar:

- Hoe was het om samen een verhaal te maken?
- Welke vaardigheden heb je nodig om dit te kunnen? (Creativiteit, goed luisteren, loslaten van je eigen verhaallijn, betrokken zijn, meedoen, focus/ concentratie)
- Hoe was het om je eigen verhaal lijn los te (moeten) laten?

Tijdens samenwerken gebeurt het ook wel eens dat het anders gaat dan jij had verwacht. Wat doe je dan?

9. Sommige kinderen zullen hun werkhouding opnieuw moeten ontwikkelen. Sommige kinderen hebben heel zelfstandig gewerkt thuis, anderen met heel veel hulp en toezicht, of hebben helemaal niet gewerkt.

Vaardigheden bespreken

Besprek met de klas een aantal belangrijke vaardigheden mbt werkhouding: concentreren, zelfbemoediging, volhouden, je werk nakijken. Je kunt aan de kinderen vragen:

- Hoe en wanneer lukte het jou thuis wel/niet om je te concentreren? Welke trucs gebruikte je? Welke kun je houden in de klas?
- Kreeg je vaak een compliment of juist commentaar van je ouders (of anderen)? Hoe vond je dat? Heb je feedback van anderen nodig? Of kan je die ook aan jezelf geven? Hoe doe je dat? Hoe kan je dat op school doen?
- Heb je zelf nagekeken of deden jouw ouders dat? Wat vind je fijn? Hoe zou je dat op school willen?
- Wat deed je als je geen zin meer had? Wat deden je ouders om je daarbij te helpen? Wat deed je zelf? Welke tips heb je voor andere kinderen?

Spelletjes doen om deze vaardigheden te oefenen

Je kunt leuke spelletjes doen om deze vaardigheden (en de tips die ze voor zichzelf en de andere kinderen hadden) te oefenen.

Bijvoorbeeld: de ene helft van de klas maakt een blad met sommen en probeert zich af te sluiten voor storingen van buitenaf. De andere helft maakt (gedoseerd) geluiden, loopt door de klas, leidt af. Wie lukte het zich desondanks te concentreren? En hoe lukte je dat?

Helpende zinnnetjes verzamelen

Met de kinderen verzamel je (na de spelletjes of na het gesprek) op het bord een aantal helpende zinnnetjes. Handige dingen die je tegen jezelf kunt zeggen als je bijvoorbeeld afgeleid bent, geen zin meer hebt, je afvraagt of je het wel kan enzovoort. Verwijs kinderen regelmatig naar die zinnnetjes.

Vragen en informatie

Heeft u vragen of wilt eens in contact treden met NIVOZ over uw onderwijspraktijk, als individuele leraar, als team of school, dan zijn wij bereikbaar via onze website en mailadressen.

Hartelijke groet,

Merlijn Wentzel, ook namens de andere docenten van stichting NIVOZ. m.wentzel@nivoz.nl

Stichting NIVOZ sterkt leraren en schoolleiders bij de uitvoering van hun pedagogische opdracht.

De Horst 1

3971 KR Driebergen

Email: info@nivoz.nl

Website: www.nivoz.nl